

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

10 päivänä lokakuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö – Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettava vakuutus – Direktiivi 90/232/ETY – 1 artikla – Vastuu kaikille matkustajille muttei kuljettajalle aiheutuneista henkilövahingoista – Pakollinen vakuutus – Välitön oikeusvaikutus – Direktiivi 84/5/ETY – 1 artiklan 4 kohta – Elin, jonka tehtävänä on korvata tuntemattoman tai vakuuttamattoman ajoneuvon aiheuttamat omaisuus- tai henkilövahingot – Mahdollisuus vedota direktiiviin valtiota vastaan – Edellytykset, joiden täytyessä yksityisoikeudellista elintä voidaan pitää valtion ilmentymänä ja sitä vastaan voidaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välittömiä oikeusvaikutuksia

Asiassa C-413/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Supreme Court (ylin tuomioistuin, Irlanti) on esittänyt 12.5.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.7.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Elaine Farrell

vastaan

Alan Whitty,

Minister for the Environment,

Irlanti,

Attorney General ja

Motor Insurers Bureau of Ireland (MIBI),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti A. Tizzano, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Rosas ja J. Malenovský, sekä tuomarit E. Juhász, A. Borg Barthet (esittelevä tuomari), D. Šváby, M. Berger, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos ja M. Vilaras,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: apulaiskirjaaja T. Millett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.7.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Minister for the Environment, Irlanti ja Attorney General, asiamiehinään E. Creedon ja S. Purcell, avustajinaan J. Connolly, SC, ja C. Toland, BL,
- Motor Insurers Bureau of Ireland (MIBI), edustajinaan J. Walsh, solicitor, B. Murray, barrister, sekä L. Reidy ja B. Kennedy, SC,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, D. Colas ja C. David,
- Euroopan komissio, asiamiehinään H. Krämer ja K.-Ph. Wojcik,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.6.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sitä, voidaanko sellaista yksityisoikeudellista elintä vastaan, jonka hoidettavaksi jäsenvaltio on antanut moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 30.12.1983 annetun toisen neuvoston direktiivin 84/5/ETY (EYVL 1984, L 8, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.1990 annetulla kolmannella neuvoston direktiivillä 90/232/ETY (EYVL 1990, L 129, s. 33) (jäljempänä toinen direktiivi), 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun tehtävän, vedota kyseisen direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välitön oikeusvaikutus.
- 2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ensimmäisessä oikeusasteessa ovat olleet yhtäältä Elaine Farrell ja toisaalta Alan Whitty, Minister for the Environment (Irlannin ympäristöministeri), Irlanti, Attorney General ja Motor Insurers Bureau of Ireland (MIBI) ja joka koskee Farrellille auto-onnettomuudessa aiheutuneiden henkilövahinkojen korvaamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 24.4.1972 annetun neuvoston direktiivin 72/166/ETY (EYVL 1972, L 103, s. 1; jäljempänä ensimmäinen direktiivi) 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava – – tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sellaisten ajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta on otettu liikennevakuutus, joilla on pysyvä kotipaikka sen alueella. Vakuutetun vastuun laajuus sekä vakuutusturvan ehdot määräytyvät näiden toimenpiteiden mukaisesti.”

- 4 Toisen direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. [Ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun liikennevakuutuksen on aina katettava sekä omaisuusvahingot että henkilövahingot.

– –

4. Jokaisen jäsenvaltion on perustettava tai valtuutettava elin suorittamaan korvausta ainakin vakuuttamisvelvollisuuden vastuurajoihin saakka omaisuusvahingoista tai henkilövahingoista, jotka on aiheuttanut tuntematon ajoneuvo tai ajoneuvo, jonka osalta ei ole täytetty 1 kohdassa tarkoitettua vakuuttamisvelvollisuutta. Tällä säännöksellä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta pitää kyseisen elimen suorittamaa korvausta ensisijaisena tai toissijaisena eikä oikeutta järjestää korvausvaatimusten sovittelua kyseisen toimielimen ja vahingosta korvausvastuussa olevan henkilön tai henkilöiden ja muiden vakuutuksenantajien tai sosiaaliturvalaitosten välillä, joilta vaaditaan korvauksia vahingonkärsineelle samasta vahingosta. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan saa sallia laitoksen asettavan korvauksen maksamisen ehdoksi, että vahingonkärsinyt jollakin tavoin osoittaa korvausvastuussa olevan henkilön olevan maksukyvytön tai kieltäytyvän maksamasta.

--”

5 Toisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että mitään [ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehdyn vakuutuskirjan sisältämää lakisääteistä määräystä tai sopimuslauseketta, jolla evätään korvaus tapauksissa, joissa ajoneuvoja käyttävät tai kuljettavat:

- henkilöt, joilla ei ole nimenomaista tai muutoin annettua lupaa siihen,
- henkilöt, joilla ei ole kyseisen ajoneuvon kuljettamiseen oikeuttavaa ajokorttia, tai
- henkilöt, jotka ovat rikkoneet kyseisen ajoneuvon kuntoa ja turvallisuutta koskevia lakisääteisiä teknisiä vaatimuksia,

ei sovelleta [ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahinkoa kärsineiden kolmansien korvausvaatimuksiin.”

6 Kolmannen direktiivin 90/232 (jäljempänä kolmas direktiivi) johdanto-osan toisesta viidenteen perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”[Ensimmäisen direktiivin] 3 artiklassa vaaditaan kaikkia jäsenvaltioita toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet huolehtiakseen, että sellaisten ajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta, joiden pysyvä kotipaikka on niiden alueella, on otettu liikennevakuutus; [korvattavat vahingot] sekä vakuutusturvan ehdot olisi määrättävä näiden toimenpiteiden perusteella,

[toinen direktiivi] on vähentänyt tuntuvasti jäsenvaltioiden liikennevakuutusten tason ja sisällön välisiä eroja; tällainen vakuutusturva on kuitenkin edelleen huomattavan erilainen eri maissa,

moottoriajoneuvojen aiheuttamista liikennevahingoista vahinkoa kärsineille olisi taattava yhtäläinen kohtelu riippumatta siitä, missä yhteisön alueella vahingot tapahtuvat,

tietyissä jäsenvaltioissa erityisesti moottoriajoneuvojen matkustajien pakollinen vakuutusturva on puutteellinen; tämän erityisen vahinkoalttiin mahdollisten vahingonkärsineiden ryhmän suojelemiseksi puutteet olisi korjattava”.

7 Kolmannen direktiivin 1 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”[Ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vakuutuksesta on korvattava ajoneuvon käytöstä kaikille matkustajille paitsi kuljettajalle aiheutuneet henkilövahingot, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta [toisen direktiivin] 2 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan soveltamista.”

- 8 Kolmannen direktiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaan Irlannilla oli käytettävissään määräaika 31.12.1998 asti tämän direktiivin 1 artiklan noudattamiseksi moottoripyörän takaistuimella matkustavien osalta sekä 31.12.1995 asti noudattaakseen 1 artiklaa muiden ajoneuvojen osalta.

Irlannin oikeus

- 9 Vuoden 1961 tieliikennelain (Road Traffic Act 1961, jäljempänä vuoden 1961 laki) 56 §:ssä, sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, edellytetään, että jokaisella moottoriajoneuvon käyttäjällä on vakuutus, joka kattaa julkisella paikalla kolmansille osapuolille aiheutuneet henkilö- ja omaisuusvahingot. Vakuuttamisvelvollisuus ei kuitenkaan ulotu sellaisten henkilöiden kärsimiin vahinkoihin, jotka ovat matkustaneet ajoneuvojen osissa, joita ei ole varustettu matkustajia varten.
- 10 Vuoden 1961 lain 78 §:n mukaan Irlannin liikennevakuutusyhtiöiden on oltava MIBIn jäseniä.
- 11 MIBI on rajavastuuyhtiö (company limited by guarantee), jolla ei ole osakepääomaa ja joka on jäsentensä, jotka ovat Irlannin liikennevakuutusmarkkinoilla toimivia vakuutuksenantajia, kokonaan rahoittama. MIBI perustettiin marraskuussa 1954 sen jälkeen, kun Department of Local Governmentin (paikallishallinnosta vastaava ministeriö) ja Irlannissa liikennevakuutuksia tarjoavien vakuutuksenantajien välillä oli tehty asiasta sopimus.
- 12 Ympäristöministerin ja MIBIn välillä vuonna 1988 tehdyn sopimuksen 2 lausekkeen mukaan kanteen MIBIä vastaan voi nostaa henkilö, joka vaatii korvausta kuljettajalta, jolla ei ole vakuutusta tai jota ei ole tunnistettu. Sopimuksen 4 lausekkeen mukaisesti MIBI sitoutuu maksamaan korvaukset sellaisten kuljettajien uhreille, joilla ei ole vakuutusta tai joita ei tunnisteta. MIBIn velvollisuus korvausten maksamiseen uhreille syntyy, jos tuomiolla vahvistettua saatavaa ei ole maksettu täysimääräisesti 28 vuorokauden kuluessa, edellyttäen että tuomio koskee ”vastuuta henkilö- tai omaisuusvahingosta, jonka varalta on oltava hyväksytty vakuutus [vuoden 1961 lain] 56 §:n mukaisesti”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 13 Elaine Farrell joutui 26.1.1996 tieliikenneonnettomuuden uhriksi ollessaan matkustajana Alan Whittyn omistamassa ja kuljettamassa pakettiautossa, jonka hallinnan Whitty oli menettänyt. Onnettomuuden sattuessa Farrell istui lattialla Whittyn ajoneuvon takaosassa, eikä ajoneuvoa ollut suunniteltu eikä rakennettu matkustajien kuljettamiseen sen takaosassa.
- 14 Koska Whittyllä ei ollut vakuutusta Farrellille aiheutuneiden henkilövahinkojen varalta, Farrell haki korvausta MIBiltä.
- 15 MIBI kieltäytyi maksamasta korvauksia Farrellille, koska hänelle aiheutuneet henkilövahingot eivät Irlannin oikeuden mukaan kuuluneet pakollisen vakuutuksen piiriin.
- 16 Farrell nosti syyskuussa 1997 Irlannin tuomioistuimissa Whittyä, ympäristöministeriötä, Irlantia, Attorney Generalia ja MIBIä vastaan kanteen, jossa hän vetosi erityisesti siihen, että onnettomuuden ajankohtana voimassa olleilla kansallisilla täytäntöönpanotoimenpiteillä ei ollut saatettu ensimmäisen ja kolmannen direktiivin asiaa koskevia säännöksiä asianmukaisesti kansallisen oikeusjärjestyksen osaksi. High Court (ylempi piirituomioistuin, Irlanti) esitti tuolloin ennakkoratkaisupyynnön yhteisöjen tuomioistuimelle.
- 17 Kyseisessä ennakkoratkaisumenettelyssä yhteisöjen tuomioistuin katsoi yhtäältä, että kolmannen direktiivin 1 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle sääntelylle, jonka mukaan pakollinen liikennevakuutus ei kata henkilövahinkoja, jotka ovat aiheutuneet

moottoriajoneuvon sellaisessa osassa matkustaville henkilöille, johon ei ole suunniteltu eikä rakennettu istuimia matkustajia varten, ja toisaalta, että kyseinen artikla täyttää kaikki edellytykset, jotta sillä voidaan katsoa olevan välitön oikeusvaikutus, ja sillä annetaan siten oikeuksia, joihin yksityiset voivat suoraan vedota kansallisissa tuomioistuimissa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että kansallisen tuomioistuimen oli selvítettävä, voidaanko tähän säännökseen vedota MIBIn kaltaista elintä vastaan (tuomio 19.4.2007, Farrell, C-356/05, EU:C:2007:229, 36 ja 44 kohta).

- 18 High Court katsoi 31.1.2008 antamassaan tuomiossa, että MIBI oli valtion ilmentymä ja että Farrellilla oli siten oikeus korvausten saamiseen siltä.
- 19 MIBI valitti tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen, koska se katsoi, ettei se ole valtion ilmentymä eikä sitä vastaan voida sen vuoksi vedota edes välittömiä oikeusvaikutuksia synnyttäviin direktiivin säännöksiin, joita ei ole saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä.
- 20 Pääasian asianosaisten välillä tehdyn sovinnon jälkeen Farrell sai korvauksen hänelle aiheutuneista henkilövahingoista. Yhtäältä MIBI ja toisaalta ympäristöministeriö, Irlanti ja Attorney General ovat kuitenkin erimielisiä siitä, kenen vastuulle kyseinen korvaus kuuluu.
- 21 Supreme Court (ylin tuomioistuin, Irlanti), joka katsoo, että vastaus tähän kysymykseen riippuu siitä, onko MIBIn katsottava olevan valtion ilmentymä, jota vastaan voidaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välittömiä oikeusvaikutuksia, päätti sen vuoksi lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [12.7.1990 annetun tuomion Foster ym. (C-188/89, EU:C:1990:313)] 20 kohdassa tarkoitettuja arviointiperusteita, joiden mukaisesti ratkaistaan, mikä on jäsenvaltion ilmentymä, tulkittava sillä perusteella, että arviointiperusteita on sovellettava
- a) kumulatiivisesti vai
- b) erikseen?
- 2) Siltä osin kuin [12.7.1990 annetussa tuomiossa Foster ym. (C-188/89, EU:C:1990:313)] tarkoitettuja erillisiä seikkoja voidaan vaihtoehtoisesti pitää tekijöinä, jotka on otettava asianmukaisella tavalla huomioon kokonaisarvion tekemiseksi, [kysytään,] onko mainitussa ratkaisussa todettujen erillisten tekijöiden taustalla jokin peruserä, jota tuomioistuimen on sovellettava arvioidessaan, onko tietty elin valtion ilmentymä?
- 3) Onko se, että jäsenvaltio on siirtänyt elimelle paljon vastuuta nimenomaisesti siksi, että unionin oikeudessa säädetyt velvollisuudet täytettäisiin, riittävä peruste pitää elintä jäsenvaltion ilmentymänä vai onko lisäksi tarpeen, että tällaisella elimellä a) on myös erityisiä [ts. erityisen laajoja] toimivaltuuksia tai että b) se toimii jäsenvaltion välittömän määräys- tai valvontavallan alaisuudessa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko SEUT 288 artiklaa tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että sellaista elintä vastaan, joka ei täytä kaikkia 12.7.1990 annetun tuomion Foster ym. (C-188/89, EU:C:1990:313) 20 kohdassa mainittuja arviointiperusteita, voidaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välitön oikeusvaikutus.

- 23 Kyseisen tuomion 3–5 kohdassa todettiin, että tuomiolla ratkaistussa asiassa kyseessä ollut elin eli British Gas Corporation oli lakisääteinen oikeushenkilö, jonka vastuulla oli, monopoliasemassa, kaasun jakelujärjestelmän kehittäminen ja ylläpitäminen Isossa-Britanniassa, että toimivaltainen ministeri nimitti sen johtoelimen jäsenet ja hänellä oli myös valta antaa British Gasille yleisiä suuntaviivoja kansallista etua koskevista kysymyksistä sekä antaa yhtiön hallintoa koskevia ohjeita ja että British Gasilla oli oikeus tehdä parlamentille lakialoitteita ministerin suostumuksella.
- 24 Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin muistutti kyseisen tuomion 18 kohdassa, että se oli kussakin asiassa katsonut, että yksityiset voivat vedota direktiivin ehdottomiin ja riittävän täsmällisiin säännöksiin sellaisia elimiä tai yksiköitä vastaan, jotka toimivat valtion alaisina tai ovat valtion määräysvallassa tai joilla on sellaisia erityisen laajoja toimivaltuuksia, jotka poikkeavat niistä oikeuksista, jotka johtuvat yksityisten välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä.
- 25 Kyseisen tuomion 20 kohdassa se katsoi tästä seuraavan, että elin, joka oikeudellisesta muodostaan riippumatta on valtion toimenpiteen nojalla ja valtion määräysvallan alaisuudessa velvollinen tarjoamaan yleisen edun mukaisia palveluja ja jolla tästä syystä on erityisen laajoja toimivaltuuksia, jotka poikkeavat niistä oikeuksista, jotka johtuvat yksityisten välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä, kuuluu joka tapauksessa niihin elimiin, joita vastaan voidaan vedota sellaisiin direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välittömiä oikeusvaikutuksia.
- 26 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 50 kohdassa, 12.7.1990 annetun tuomion Foster ym. (C-188/89, EU:C:1990:313) 20 kohdassa tehty valinta ilmaisun ”kuuluu joka tapauksessa [niihin elimiin]” käyttämisestä osoittaa, ettei yhteisöjen tuomioistuin pyrkinyt muotoilemaan mitään yleisiä arviointiperusteita kaikkiin sellaisiin tilanteisiin, joissa elintä vastaan voidaan vedota sellaisiin direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välittömiä oikeusvaikutuksia, vaan se katsoi, että kyseisellä tuomiolla ratkaistussa asiassa kyseessä ollut elintä oli joka tapauksessa pidettävä sellaisena, koska elimellä oli kaikki tuomion 20 kohdassa luetellut ominaisuudet.
- 27 Tuomion 20 kohtaa on nimittäin tulkittava saman tuomion 18 kohdan mukaisesti, jossa korostettiin, että yksityiset voivat vedota tällaisiin säännöksiin sellaisia elimiä tai yksiköitä vastaan, jotka toimivat valtion alaisina tai ovat valtion määräysvallassa tai joilla on sellaisia erityisen laajoja toimivaltuuksia, jotka poikkeavat niistä oikeuksista, jotka johtuvat yksityisten välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä.
- 28 Kuten julkisasiamies on lähinnä todennut ratkaisuehdotuksensa 53 ja 77 kohdassa, tästä seuraa, että edellytys, jonka mukaan asianomaisen elimen on oltava toiminnassaan valtion alainen tai valtion määräysvallassa, ja edellytys, jonka mukaan elimellä on oltava sellaisia erityisen laajoja toimivaltuuksia, jotka poikkeavat niistä oikeuksista, jotka johtuvat yksityisten välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä, eivät voi olla kumulatiivisia (ks. vastaavasti tuomio 4.12.1997, Kampelmann ym., C-253/96–C-258/96, EU:C:1997:585, 46 ja 47 kohta ja tuomio 7.9.2006, Vassallo, C-180/04, EU:C:2006:518, 26 kohta).
- 29 Ensimmäiseen kysymykseen on edellä esitetyn perusteiden vastattava, että SEUT 288 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole sinänsä esteenä sille, että sellaista elintä vastaan, joka ei täytä kaikkia 12.7.1990 annetun tuomion Foster ym. (C-188/89, EU:C:1990:313) 20 kohdassa mainittuja arviointiperusteita luettuina yhdessä saman tuomion 18 kohdassa mainittujen arviointiperusteiden kanssa, voidaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välitön oikeusvaikutus.

Toinen ja kolmas kysymys

- 30 Toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on syytä käsitellä yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko olemassa jokin perusperiaate, joka ohjaa tuomioistuinta sen kysymyksen selvittämisessä, voidaanko elintä vastaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla voi olla

välitön oikeusvaikutus, ja erityisesti, voidaanko tällaisiin säännöksiin vedota sellaista elintä vastaan, jonka hoidettavaksi jäsenvaltio on antanut toisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun tehtävän.

- 31 Tältä osin on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivillä ei sellaisenaan voida luoda veloitteita yksityiselle eikä direktiivin säännökseen näin ollen sellaisenaan voida vedota tällaista henkilöä vastaan (tuomio 26.2.1986, Marshall, 152/84, EU:C:1986:84, 48 kohta; tuomio 14.7.1994, Faccini Dori, C-91/92, EU:C:1994:292, 20 kohta; tuomio 5.10.2004, Pfeiffer ym., C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 108 kohta ja tuomio 19.4.2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, 30 kohta). Se, että mahdollisuus vedota kansallisen oikeusjärjestyksen osaksi saattamatta oleviin direktiiveihin ulotettaisiin yksityisten välisiin suhteisiin, merkitsisi nimittäin sitä, että Euroopan unionilla olisi toimivalta asettaa välittömien oikeusvaikutuksien veloitteita yksityisille, vaikka sillä itse asiassa on tämä toimivalta ainoastaan silloin, kun sillä on toimivalta antaa asetuksia (tuomio 14.7.1994, Faccini Dori, C-91/92, EU:C:1994:292, 24 kohta).
- 32 Niin ikään vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että silloin, kun yksityiset voivat vedota direktiiviin toisen yksityisen sijaan valtiota vastaan, he voivat tehdä tämän riippumatta siitä, toimiiko valtio työnantajana vai viranomaisena. Molemmissa tapauksissa on tarpeen välttää tilanne, jossa valtio voisi hyötyä siitä, ettei se ole noudattanut unionin oikeutta (tuomio 26.2.1986, Marshall, 152/84, EU:C:1986:84, 49 kohta; tuomio 12.7.1990, Foster ym., C-188/89, EU:C:1990:313, 17 kohta ja tuomio 14.9.2000, Collino ja Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, 22 kohta).
- 33 Näiden toteamusten perusteella oikeuskäytännössä on hyväksytty, että yksityiset voivat vedota direktiivin ehdottomiin ja riittävän täsmällisiin säännöksiin jäsenvaltion ja sen hallinnon kaikkien elinten, kuten hajautetun hallinnon viranomaisten (ks. vastaavasti tuomio 22.6.1989, Costanzo, 103/88, EU:C:1989:256, 31 kohta), lisäksi ensimmäiseen kysymykseen annetussa vastauksessa todetuin tavoin myös sellaisia elimiä tai yksiköitä vastaan, jotka toimivat valtion alaisuudessa tai ovat valtion määräysvallassa tai joilla on sellaisia erityisen laajoja toimivaltuuksia, jotka poikkeavat niistä oikeuksista, jotka johtuvat yksityisten välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä (tuomio 12.7.1990, Foster ym., C-188/89, EU:C:1990:313, 18 kohta ja tuomio 4.12.1997, Kampelmann ym., C-253/96–C-258/96, EU:C:1997:585, 46 kohta).
- 34 Tällaiset elimet tai yksiköt eroavat yksityisistä oikeussubjekteista ja ne on rinnastettava valtioon joko sen vuoksi, että ne ovat valtioon laajassa merkityksessä kuuluvia julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä, tai sen vuoksi, että ne kuuluvat toiminnassaan julkisen viranomaisen alaisuuteen tai sen määräysvaltaan, tai sen vuoksi, että tällainen viranomainen on antanut niiden hoidettavaksi yleisen edun mukaisen tehtävän ja niille on tätä varten annettu edellä mainittuja erityisen laajoja toimivaltuuksia.
- 35 Näin ollen yksityisoikeudellistakin yksikköä tai elintä vastaan voidaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla on välitön oikeusvaikutus, kun jäsenvaltio on antanut sen hoidettavaksi yleisen edun mukaisen tehtävän ja sillä on tätä varten erityisen laajoja toimivaltuuksia, jotka poikkeavat niistä oikeuksista, jotka johtuvat yksityisten välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä.
- 36 Nyt käsiteltävässä asiassa on syytä huomauttaa, että jäsenvaltiot olivat ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan nojalla velvollisia toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet huolehtiakseen, että sellaisten ajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta, joiden pysyvä kotipaikka on niiden alueella, on otettu liikennevakuutus.
- 37 Unionin lainsäätäjät on pitänyt vahingon kärsineiden suojelua niin tärkeänä, että se on täydentänyt näitä säännöksiä velvoittamalla toisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa jäsenvaltiot perustamaan elimen suorittamaan korvausta ainakin unionin oikeudessa säädetyissä rajoissa omaisuusvahingoista tai henkilövahingoista, jotka on aiheuttanut tuntematon ajoneuvo tai ajoneuvo, jonka osalta ei ole täytetty

kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa, jossa viitataan ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohtaan, tarkoitettua vakuuttamisvelvollisuutta (tuomio 11.7.2013, Csonka ym., C-409/11, EU:C:2013:512, 29 kohta).

- 38 Näin ollen tehtävä, jonka jäsenvaltio on antanut MIBIn kaltaisen korvauselimen hoidettavaksi ja joka sisältyy vahingon kärsineiden suojelua koskevaan yleistavoitteeseen, johon moottoriajoneuvojen pakollista liikennevakuutusta koskevalla unionin säännöstöllä pyritään, on katsottava yleisen edun mukaiseksi tehtäväksi, joka tässä tapauksessa perustuu jäsenvaltioille toisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa säädettyyn velvoitteeseen.
- 39 Tältä osin on muistutettava, että unionin tuomioistuin on katsonut, että tilanteessa, jossa ajoneuvo, jota koskevaa ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vakuuttamisvelvollisuutta ei ole täytetty, on aiheuttanut omaisuus- tai henkilövahinkoja, korvauselimen toiminnalla on tarkoitus korjata sen seuraukset, ettei jäsenvaltio ole täyttänyt velvollisuuttaan varmistaa, että sellaisen ajoneuvon, jolla on pysyvä kotipaikka sen alueella, käyttöön liittyvän vastuun varalta on otettu vakuutus (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2013, Csonka ym., C-409/11, EU:C:2013:512, 31 kohta).
- 40 MIBIn osalta on todettava lisäksi, että Irlannin lainsäätävä on vuoden 1961 lain 78 §:n nojalla säätänyt tähän elimeen liittymisen pakolliseksi kaikille vakuutuksenantajille, jotka harjoittavat liikennevakuutustoimintaa Irlannissa. Näin menettelemällä lainsäätävä on antanut MIBille erityisen laajoja toimivaltuuksia, jotka poikkeavat niistä oikeuksista, jotka johtuvat yksityisten välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöistä, koska kyseisen laissa olevan säännöksen mukaan tällä yksityisoikeudellisella elimellä on toimivalta velvoittaa kaikki nämä vakuutuksenantajat liittymään sen jäseniksi ja rahoittamaan Irlannin valtion sille antaman tehtävän täyttäminen.
- 41 Näin ollen MIBIn kaltaista elintä vastaan voidaan vedota direktiivin ehdottomiin ja riittävän täsmällisiin säännöksiin.
- 42 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on edellä esitetyin perustein vastattava, että sellaista yksityisoikeudellista elintä vastaan, jonka hoidettavaksi jäsenvaltio on antanut toisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa jäsenvaltioille säädettyyn velvoitteeseen perustuvan tehtävän kaltaisen yleisen edun mukaisen tehtävän ja jolla on tätä varten erityisen laajoja toimivaltuuksia, kuten toimivalta velvoittaa liikennevakuutustoimintaa kyseisen jäsenvaltion alueella harjoittavat vakuutuksenantajat liittymään siihen ja rahoittamaan sitä, voidaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välitön oikeusvaikutus.

Oikeudenkäyntikulut

- 43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) SEUT 288 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole sinänsä esteenä sille, että sellaista elintä vastaan, joka ei täytä kaikkia 12.7.1990 annetun tuomion Foster ym. (C-188/89, EU:C:1990:313) 20 kohdassa mainittuja arviointiperusteita luettuina yhdessä saman tuomion 18 kohdassa mainittujen arviointiperusteiden kanssa, voidaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välitön oikeusvaikutus.**

- 2) Sellaista yksityisoikeudellista elintä vastaan, jonka hoidettavaksi jäsenvaltio on antanut moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 30.12.1983 annetun toisen neuvoston direktiivin 84/5/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.1990 annetulla kolmannella neuvoston direktiivillä 90/232/ETY, 1 artiklan 4 kohdassa jäsenvaltioille säädettyyn veloitteeseen perustuvan tehtävän kaltaisen yleisen edun mukaisen tehtävän ja jolla on tätä varten erityisen laajoja toimivaltuuksia, kuten toimivalta velvoittaa liikennevakuutustoimintaa kyseisen jäsenvaltion alueella harjoittavat vakuutusenantajat liittymään siihen ja rahoittamaan sitä, voidaan vedota direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välitön oikeusvaikutus.

Allekirjoitukset